

Maření spravedlnosti a digitální data v trestním řízení

Vážené čtenářky, Vážení čtenáři,

v dnešním příspěvku se zaměříme na tzv. maření spravedlnosti a aktuální novelu, která má za cíl snížení počtu případů, kdy jsou soudní řízení ovlivněna padělanými či pozměněnými důkazními prostředky. Zjednodušeně řečeno, důrazněji se postihuje „podvádění“.

Dle mého názoru se nestává se velmi často, že by byl uzákoněn nový trestný čin. S účinností od 1. 2. 2019 však zákonodárce takto učinil a definuje nový trestný čin **maření spravedlnosti**.

Podstatou trestného činu je předložení u soudu, před mezinárodním soudním orgánem či v trestním řízení věcného nebo listinného důkazního prostředku,

- který má podstatný význam pro soudní rozhodnutí,
- o kterém víme, že je padělaný nebo pozměněný,

a to s úmyslem použití jako pravého důkazního prostředku. Pak dle zákona hrozí trest odnětí svobody až na dvě léta.

Jak taková situace vypadá prakticky? Zákon míří na podvodná jednání u soudů při dokazování. Jedná se například o:

- falšované listiny, dopisy,
- pozměněné faktury,
- pozměněné fotografie,
- padělaná čestná prohlášení,

a jiné listiny, které žalobce, žalovaný, obžalovaný či jiný účastník řízení předloží s vědomím, že jsou padělané.

Pachatelem může být každý, kdo v okamžiku předkládání důkazního prostředku ví, že se jedná o padělanou či pozměněnou listinu.

Obdobně je postihováno jednání, kdy osoba poskytne, nabídne nebo slíbí prospěch jinému nebo pro jiného za účelem spáchání trestného činu křivého obvinění, křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku nebo křivého tlumočení. Lze si představit například podplácení znalce, aby vyhotovil mírně upravený znalecký posudek, který bude osobě ve prospěch nebo s vyšší či nižší hodnotou znalcem posuzované věci. Zde hrozí trest odnětí svobody až na tři léta. Trestní odpovědnost pak hrozí také danému znalci, tlumočnickovi či svědkovi.

Hrozba trestu odnětím svobody je velmi významná a věřím, že zákon přispěje k tomu, že nebudou pozměněné listiny užívány při žádných příležitostech a před žádným orgánem.

Obdobný trestný čin byl zakotven již dříve na Slovensku a dle důvodové zprávy k českému zákonu odkazující na slovenské Ministerstvo spravedlnosti „*Ze statistických údajů vyplývá, že v roce 2016 bylo za trestný čin marenie výkonu spravodlivosti odsouzeno 16 osob a 4 byly zproštěny obvinění, v 1. pol. roku 2017 pak bylo odsouzeno 11 osob, 4 osoby byly zproštěny obvinění a u 2 osob bylo trestní stíhání zastaveno.*“

Další zajímavou novinkou dle uvedené novely je úprava trestního řádu směrem k **používání digitálních dat v trestním řízení**. Nově může předseda senátu, státní zástupce nebo policejní orgán vydat příkaz, aby konkrétní osoba určitá data v počítači nebo jiném zařízení či na nosiči uchovala v nezměněné podobě po dobu stanovenou v příkazu a učinila potřebná opatření, aby nedošlo ke zpřístupnění

informace o tom, že bylo nařízeno uchování dat.

Jak taková situace opět vypadá prakticky? Jde zejména o případy internetové kriminality jako například podvodné e-shopy. Příslušný orgán může vydat příkaz, aby přesná data z počítačů nebo webových stránek byla „zakonzervována“ pro pozdější použití a nemohlo dojít k jejich pozměňování, neboť by se ztrácela jejich důkazní hodnota. Příkaz směřuje vůči tomu, kdo relevantní data drží nebo je má pod kontrolou (tedy provozovatel e-shopu nebo jiná osoba, kde jsou data fakticky uložena).

Takový postup by měly orgány činné v trestním řízení volit samostatně, ale nic nebrání tomu, aby poškozená osoba policejnímu orgánu navrhovala, aby takový příkaz byl vydán a „konzervace dat“ byla provedena na návrh.

Lze tedy doporučit, aby v případech vědomosti o konkrétních důležitých digitálních informacích bylo toto sděleno příslušným orgánům a formální či neformální cestou apelováno na to, aby data byla uchována. Je vhodné dodat, že se musí jednat o již existující digitální data, nikoliv budoucí vzniklá data.

Uchování dat sice neznamená možnost jejich automatického zpřístupnění všem zúčastněným, ale dle mého názoru napomáhá žádanému budoucímu zjištění faktické reality a spravedlivému výsledku řízení.

Mgr. Petr Sopuch, advokát

Phone: 721 738 774
Mail: advokat@aksopuch.cz
Kontakt: Běhounská 20, Brno

